

Inventering av kungsfiskare – Smälteryd, Marks kommun

Tillstånd för vattenverksamhet, skredsäkring

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	4
1.1	Bakgrund och syfte.....	4
1.2	Områdesbeskrivning	4
1.3	Information om arten	5
1.3.1	Habitatkrav	5
1.3.2	Hot och åtgärder.....	5
1.3.3	Lagskydd och rödlistning.....	5
2	Metod	5
2.1	Tidigare fynd i närhet till inventeringsområdet	5
3	Resultat	6
4	Slutsatser.....	6
5	Referenser.....	7

Sammanfattning

På uppdrag av Marks kommun har AFRY utfört en inventering av kungsfiskare längs med Storån i Marks kommun. Syftet med en inventering av kungsfiskare är att bedöma förekomsten av kungsfiskare samt att identifiera, kartlägga och bedöma värdefulla miljöer för arten inom inventeringsområdet.

Inventeringsområdet är uppdelat i två delområden som utgörs av branta slänter ner mot Storån, samt själva vattendraget. Slänterna är bestått av en trädbevuxen kantzona av blandad lövskog med ädellövträd, hassel och björk med varierande grad av sluttning ner mot Storån. Mellan de två delområdena i nordost och sydost hittas mer öppen mark med flackare lutning.

Inventeringen utfördes av Jesper Östlund. Vid inventeringen påträffades inga kungsfiskare i eller i närheten av inventeringsområdet. Inte heller några lämpliga strandbrinkar eller bohål för häckning hittades under inventeringen.

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

På uppdrag av Marks kommun har AFRY utfört en inventering av kungsfiskare längs med Storån i Marks kommun, Västra Götalands län. Inventeringen efterfrågades då Marks kommun arbetar med framtagandet av en detaljplan för fastigheten Lygnersvider 1:29 i Smälteryd. Inom planområdet planeras bostäder och längs områdets östra sida rinner vattendraget Storån. Stabilitetshöjande åtgärder (skredsäkring) behöver utföras för samtliga slänter mot Storån inom planområdet.

Syftet med en inventering av kungsfiskare är att bedöma förekomsten av kungsfiskare samt att identifiera, kartlägga och bedöma värdefulla miljöer för arten inom inventeringsområdet. Inventeringen och rapporten är utförd och skriven av Jesper Östlund och granskad av Karl Filipsson, båda anställda på AFRY AB.

1.2 Områdesbeskrivning

Inventeringsområdet utgörs av sluttande slänter ner mot Storån, samt själva vattendraget beläget i den östra delen av det rödmarkerade inventeringsområdet (figur 1). Slänterna består av en trädbevuxen kantzon av blandad lövskog med ädellövträd, hassel och björk med varierande grad av sluttning ner mot Storån. Mellan de två delområdena i nordost och sydost hittas mer öppen mark med flackare lutning.

Figur 1. Inventeringsområde Smälteryd.

1.3 Information om arten

1.3.1 Habitatkrav

Kungsfiskaren behöver vattendrag med lummig strandvegetation och stillastående eller långsamt rinnande vatten för att kunna fiska. För bobygget krävs tillgång på lodräta strandbrinkar.

1.3.2 Hot och åtgärder

Habitatförlust genom kanalisering av vattendrag samt röjning av strandbuskage är ett stort hot mot arten. Då födan utgörs av fisk är arten även känslig för förgiftning vid förorenade vattendrag. Erosion av strandbrinkarna som orsakas av intensiv båttrafik är ytterligare ett hot.

För att åtgärda hoten mot arten kan nya häckplatser skapas genom att restaurera gamla brinkar eller skapa nya, artificiella brinkar. Begränsat fiske och båttrafik i häckningslokaler kan minska störningar, och rening av förorenade vattendrag kan skapa bättre förutsättningar för arten (SLU Artdatabanken, 2025).

1.3.3 Lagskydd och rödlistning

Samtliga svenska fågelarter är fridlysta enligt 4 § artskyddsförordningen, men vanligen prioriteras de arter som är rödlistade, har minskat med minst 50 % eller som listade i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv (Naturvårdsverket, 2009). Kungsfiskaren är rödlistad som sårbar (VU). Rödlistade fåglar är fåglar som riskerar att dö ut i Sverige inom en viss framtid. Dessa klassas till nära hotad (NT), sårbar (VU), starkt hotad (EN), akut hotad (CR) eller nationellt utdöd (RE), där NT är den lägsta klassningen (SLU Artdatabanken, 2020).

2 Metod

Inventeringen utfördes genom att inventeraren gick igenom hela inventeringsområdet under två tillfällen, och stannade upp med regelbundna mellanrum för att lyssna och titta efter arten. Inventeraren letade även efter lämpliga strandbrinkar och bohål längs med Storåns sidor inom inventeringsområdet. Inventeringen utfördes under artens häckningsperiod (tabell 1).

Tabell 1 Inventeringstillfällen, utförare, datum, tid och väder.

Datum	Tid	Väder	Inventerare
2024-05-24	04.00-07.00	Klart väder 6-8 grader	Jesper Östlund
2024-06-12	04.00-07.00	Klart väder 7-10 grader	Jesper Östlund

2.1 Tidigare fynd i närhet till inventeringsområdet

Ett utsök i Artportalen gjordes för åren mellan 2000-2024 med en buffertzon på ca 1 mils längd och 2 km bredd längs med sträckningen av Storån. Det finns flertalet fynd av kungsfiskare rapporterade inom buffertzonen mellan 2010-2024, men inga fynd är rapporterade inom inventeringsområdet. Observationerna utgörs främst av födosökande och förbiflygande individer.

3 Resultat

Inga kungsfiskare påträffades vid inventeringen i eller i närheten av inventeringsområdet. Inte heller några lämpliga strandbrinkar eller bohål för häckning hittades inom inventeringsområdet. De sluttande ytorna aktuella för förstärkningsåtgärder består av svagt sluttande ytor som saknar förutsättningar för kungsfiskarhäckningar.

4 Slutsatser

Storån med sin meandrande åfåra utgör en miljö som lämpar sig för kungsfiskare med sina vegetationsrika kantzoner och förekomster av överhängande grenar och sandbrinkar. Inom inventeringsområdet saknas dock skarpa sandbrinkar som utgör häckningsmiljö för arten och inga bohål har därmed påträffats.

Under inventeringen påträffades heller inga kungsfiskare i eller i närheten av inventeringsområdet. Utsök i Artportalen mellan 2000-2024 visar att kungsfiskare frekvent påträffats längs med Storån och i dess närhet. Arten bedöms möjlig att påträffa inom inventeringsområdet men då troligtvis som förbipasserande eller sporadiskt förekommande. Området som är aktuellt för erosionsförstärkande åtgärder saknar dock förutsättningar för att arten skall häcka i området på grund av att det består av svagt sluttande ytor och inte skarpa strandbrinkar som är typiska häckningsmiljöer för kungsfiskare.

5 Referenser

Naturvårdsverket. (2009). *Handbok för artskyddsförordningen, del 1- fridlysning och dispenser.*

SLU Artdatabanken. (2020). *Rödlista 2020 - övergripande delar.* Uppsala: SLU Artdatabanken.

SLU Artdatabanken. (2025). *Artfakta.* Retrieved from Kungsfiskare, Alcedo atthis:
<https://artfakta.se/taxa/100004/information>